

A KONZULI TEVÉKENYSÉGEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA ÉS ELTÉRŐSÉGEINEK ÁLLAMONKÉNTI VIZSGÁLATA

The Comparison and Examination of the Divergence of
Consular Functions on a State-by-State Basis

Pozsonyi Réka¹

Absztrakt: A tanulmány alapját képző konzuli érdekvédelemről szóló elemzés céljaként tűztem ki, hogy kiderüljön, az egyes államok konzuli gyakorlatának eltérősegeire hatást gyakorolnak-e az ország bizonyos tényezői, és a kiválasztott, kutatás kiindulópontjaként szolgáló, eltérő adatokkal rendelkező hat államot alapul véve tapasztalható-e összefüggés az eltérő konzuli gyakorlatok és az állam különböző adottságai közt. Az országok kiválasztása során figyelembe vettem azokat az általam meghatározónak gondolt tényezőket, amik befolyásolhatják az állam ezen gyakorlatát, így az emigráltak, a célországba érkező turisták és a nemzeti jövedelem mértékét vettem alapul, ennek eredményeképp a következő államokra esett a választásom: Ausztrália, Egyesült Államok, Franciaország, India, Kína és Mexikó. A kutatás keretében végzett összehasonlító vizsgálat eredményeképp a tanulmány elején állított hipotézisem részben igazolódott be, valóban léteznek egyedi, más államokban nem fellelhető konzuli gyakorlatai egyes országoknak. Továbbá akadnak olyan sajátosságai az államoknak, amelyek hatással vannak a konzuli védelem jellemzőire, így a különböző adatú államok esetében eltérnek a gyakorlatok is, ilyen tényező az emigráltak száma, a kulturális kezdeményezéseket pedig a nemzeti kulturális örökség globális hatása is befolyásolja, ellenben a nemzeti jövedelemre és a turistákra vonatkozó felvetésem nem bizonyult igaznak. Az eltérőségek hangsúlyozásának céljából összehasonlító táblázat szemlélteti a különbségeket, illetve térkép ábrázolja, hogy a kutatásban résztvevő államok konzuli hálózata milyen mértékben kiterjedt a szintén az elemzés részét képző országokban.

---

¹ Pozsonyi Réka, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar, Nemzetközi igazgatás szak, hallgató.
E-mail cím: rekucii2222@gmail.com

Kulcsszavak: érdekvédelem, konzuli funkciók, konzuli gyakorlat összehasonlítása, külföldi tartózkodás, emigráció

Abstract: The purpose of this study, based on the consular functions, was to find out if the consular practice of a state is influenced by certain factors of a country, and whether or not, regarding the chosen six countries, having different data and serving as a basis for the research, connections can be discovered among the divergent consular practices and different factors of a state. In course of choosing the states, the following factors I consider influential for the consular practice of a state were taken into account: number of emigrants, international tourists and GDP. Therefore, Australia, China, France, India, Mexico and the US form parts of the research. As a result of the comparative examination, a part of the hypothesis, claimed at the beginning of the study, proved to be right, certain unique consular customs only exist in the practice of a particular state. Furthermore, certain characteristics of a country really can have an impact on the consular protection, for this reason the practices of states having various features differ from each other. Such a factor can be the number of emigrants, and the cultural initiatives are affected by the global influence of one's national cultural heritage, however, the thesis with respect to the impact of the tourists and GDP didn't prove to be right. In order to emphasize the divergences, the distinctions are demonstrated by a chart, and besides, a map illustrates the distinct of the wideness of the consular representation of the states in the countries also being part of the research.

Keywords: consular protection, consular functions, comparison of consular practices, staying abroad, emigration

BEVEZETÉS

A konzuli feladatok mindig is kiemelkedő jelentőséggel bírtak a történelem folyamán, azonban az elmúlt években különösen nagy hangsúly helyeződött a konzuli érdekvédelemre. Az utóbbi évtizedekben a külföldi mobilitás mértéke folyamatosan növekedett, nem csak a turizmus szempontjából, hanem a külföldi munkavállalók, így a más országban letelepülők aránya szintén nőtt, ebből kifolyólag az államok konzuli funkcióinak szerepe felértékelődött, nagyobb igény mutatkozott a konzuli

támogatások igénybevételére, az állam segítségnyújtására. A válsághelyzetek, például felkelések, terrorcselekmények számának emelkedése a 21. században szintén előidézte az érdekvédelmi funkciók érvényesülését, létfontosságú ugyanis, hogy a konzuli képviselőt képes legyen egy esemény bekövetkeztét követően támogatást, segítséget nyújtani egy időben a külföldön tartózkodó honosok számára, így a konzuli segítségnyújtásra vonatkozó igény növekedéséből kifolyólag szeretném az érdekvédelmi funkcióra helyezni a hangsúlyt.²

2020-ban a Covid-vírus következtében hozott intézkedéseknek köszönhetően több állam is lezárta határait, így számos állampolgár ragadt külföldön, főleg oktatás, munka, turizmus vagy családlátogatás következtében. Ennek eredményeképp az államok segítségnyújtása a külföldön rekedt állampolgárok számára megsokszorozódott, a hazatelepítés, mint konzuli funkció előtérbe került a legtöbb ország konzuli védelmének értelmében. A legtöbb állam a konzuli feladatokat illetően hasonló intézkedéseket tett a helyzet kezelése érdekében, azonban előfordultak eltérések a konzuli segítségnyújtás területén, melyek nem csak a vírushelyzet kezelésekor voltak fellelhetők, hanem már jóval előtte is.³

A konzuli feladatoknál az egyes államok gyakorlatában elkülöníthetők bizonyos törzsfeladatok, melyek szinte minden államban azonosak, de előfordulnak speciális, az adott állam gyakorlatában egyedül, máshol fel nem lelhető vonások, és az eltérésekre vonatkozóan léteznek olyan tényezők az egyes államok esetében, mely szabályszerűségeknek köszönhetően megmagyarázhatók a különbségek. Az előforduló különbségeket, eltérő gyakorlatokat a választott országok tekintetében összehasonlító elemzéssel fogom feltárni.

Jelen kutatásban arra a kérdésre keresem a választ, hogy van-e valami magyarázata, szabályszerűsége annak, hogy a konzuli funkciókat illetően eltérések tapasztalhatók bizonyos országok közt, és milyen indoka lehet az eltérő gyakorlatoknak. A kutatásban szereplő országokat bizonyos szempontok alapján választom ki megfelelő összehasonlítási alap érdekében, így kérdéses, hogy az emigránsok száma hatást gyakorol-e a konzuli funkciókra, és ha igen, a nagyobb és kisebb emigránssal rendelkező országok konzuli funkciói hogy térnek el. A szelekcióm másik szempontja a nemzeti jövedelem, így arra is kifogok térni, hogy a különbségeknek van-e kapcsolata

---

² HOORENS ET AL., 2019. 7.o.

³ MCDERMID ET AL., 2022.

a nemzeti jövedelem mértékével, tehát függ-e az ország konzuli érdekvédelem módja a nemzeti jövedelmének nagyságától.

A turizmus fellendülése szintén nagy jelentőséggel bír ezen a területen, hiszen egy magasabb létszámú nemzetközi turistával rendelkező ország valószínűleg nagyobb hangsúlyt fektet a konzuli védelemre, mint egy kevesebb turistával rendelkező.

Mivel az egyes államok különböző intézményeket, programokat hoztak létre a konzuli funkciók ellátásának megkönnyítése érdekében, így arra is kifogok térni az elemzésben, hogy milyen oka van ezen létesítmények alapításának az egyes területeken. Feltevésem szerint ugyanis léteznek olyan tényezők az egyes államok esetében, melyeknek köszönhetően megmagyarázhatók az eltérések, így azon jelenségeket szeretném feltárni egy-egy államot illetően, melyekből kiindulva levezethetők a különbségek egyes országok gyakorlatában.

Az összehasonlító vizsgálatban szereplő államok közt szerepel Franciaország, Kína, Mexikó, az Egyesült Államok, Ausztrália, illetve India, ugyanis India, Mexikó, illetve Kína 2020-ban beletartoztak a négy legtöbb emigránssal rendelkező ország közé, következtetésképpen úgy gondolom, hogy eltérnek bizonyos konzuli gyakorlataik azon országokétól, ahonnan kevesebben emigráltak, például az Egyesült Államokból.⁴ Manapság szintén egyre gyakoribb, hogy a diákok külföldi egyetemre járnak, így a külföldön való tartózkodás idejének növekedésével arányosan a konzuli támogatásra vonatkozó igény is nő. 2010-ben a 3,7 millió nemzetközi diák ötödét tették ki kínai, valamint indiai állampolgárok, így valószínűnek tartom, hogy ezek az államok még nagyobb hangsúlyt fektetnek a konzuli védelem biztosítására.⁵

A GDP alapján a vizsgálatban szerepelni fog alacsony, közepes, illetve magas nemzeti jövedelemmel rendelkező állam, így a választott országok közül a magasabb GDP-vel rendelkező országként 2021-ben az Egyesült Államok, Ausztrália, Franciaország, alacsonyabb GDP-vel rendelkező országként Mexikóra és Indiára esett a választásom, Kína pedig középtájon helyezkedik el.⁶

Továbbá azért is tartom fontosnak, hogy Franciaország szerepeljen a vizsgálatban, mert egyik ország volt azon kevésből, aki biztosított elszállásolási lehetőséget vészhelyzet esetén a Covid-vírus ideje alatt a külföldön rekedt francia állampolgárok részére, ennek eredményeképp az

---

⁴ WORLD POPULATION REVIEW, 2020.

⁵ UNESCO INSTITUTE FOR STATISTICS, 2010.

⁶ THE WORLD BANK, 2021.

adott államban azonos állampolgárságú személyek fogadtak be embereket. Franciaországot azért is találtam még jelentősnek, mert már a Covid megjelenése előtt is többféle típusú konzuli támogatási formát biztosított, valamint ezeket a segítségnyújtási típusokat általában nem kell visszatérítenie a támogatást igénybe vett állampolgárnak, ellentétben azokkal az országokkal, akik kölcsönök formájában segítik állampolgáraikat.⁷

Az összehasonlító vizsgálat eredményeként kiderül, milyen területen és milyen mértékben térnek el a konzuli feladatok az egyes államokban, valamint tisztázódik, hogy egy ország mely jelenségei hatására tapasztalhatók eltérések, és vannak-e összefüggések a tényezők között.

I. A KONZULI FUNKCIÓK ELTÉRŐSÉGÉNEK ÖSSZEHAONLÍTÁSA AZ EGYES ÁLLAMOK GYAKORLATÁBAN

Az alapvető konzuli feladatokat tekintve az 1963. évi Bécsi Konzuli Egyezmény (továbbiakban: BKE) egyfajta keretet ad az államok számára, megmutatja az irányvonalat a konzuli tevékenységekre vonatkozóan, így az összes országnak van egy fő jogforrása, amiből kiindulhat mikor kialakítja a konzuli tevékenységeinek részleteit. Az egyezmény bemutatja a törzsfeladatokat, ide tartoznak például közigazgatási feladatok, érdekvédelem vagy segítségnyújtás, azonban ezek tágabb tevékenységeket takarnak, melyeket szűkíteni kell, ez a kétoldalú egyezmények vagy az állam belső konzuli joga által történik a konzulok felelősségi körének tisztázása céljából, valamint, hogy az állampolgárok és a nemzetközi közösség is információval rendelkezzen, milyen típusú szolgáltatások, és milyen feltételekkel, mely esetekben vehetők igénybe az állampolgárok külföldön tartózkodása során.

Ugyan már a kutatás alapjaként szolgáló eltérő adottságok is befolyásolhatják egy állam konzuli gyakorlatát, ezeken kívül még a konzuli feladatok megismeréséhez kiindulópontként szolgáló szabályozásnál is eltérések tapasztalhatók, mivel előfordul, hogy ameddig egy ország belső konzuli törvénnyel sem rendelkezik, egy másik állam már alkotmányi szinten szabályozza az érdekvédelem kérdését.

---

⁷ BMC INFECTIOUS DISEASES, 2021.

1.1. A belső konzuli jog megléte és a konzuli érdekvédelem szabályozása alaptörvényi szinten az egyes államokban

Belső konzuli joggal nem minden állam rendelkezik, mely kiegészítené a BKE, mint fő jogforrás által üresen hagyott réseket. Azonban a belső konzuli törvényhez való kötöttség hiánya azt is jelenti, hogy nagyobb szabadságot, rugalmasságot élvez a képviselő egy adott szituációról való döntés meghozatalában a helyzet részleteinek és a tények figyelembevételével. Azokban az országokban, melyek nem rendelkeznek konzuli joggal, a BKE rendelkezéseit egy meghatározott irányvonal gyakorlatának keretei, vagy konzuli karták, alapokmányok egészítik ki. Ilyen esetekben szintén nincsen törvénybe ütköző akadálya annak, hogy a védelmet állampolgársággal nem rendelkező személy kapja meg, mely esetenként előnyösnek bizonyulhat.⁸

Franciaország tekintetében az egyetlen, alaptörvényben megjelenő, külföldön tartózkodó állampolgárokra vonatkozó jog a Nemzetgyűlésben és a Szenátusban való képviselő, az alkotmány tehát csak a Franciaországon kívül élő állampolgárok választójogát emeli ki, az érdekvédelmet nem szabályozza.⁹

Franciaország esetében a belső konzuli jog hiányának következtében létrejött egyfaja rendelet a képviselőkre vonatkozóan, mely mindössze a francia állampolgárok védelméről és érdekeiről való megbizonyosodást tartalmazza, ezen belül azonban a képviselő diszkrecionális joga a segítségnyújtásról való döntés. Szemben az érdekvédelmi funkciókkal, a közigazgatási tevékenységeket, mint útlevelhez, anyakönyvezéshez kapcsolódó feladatokat a rendelet részletesebben fejt ki.¹⁰

Ausztrália Franciaországhoz hasonlóan szintén nem hozott létre kifejezett konzuli törvényt, a konzuli kartával határozza meg az igénybe vehető védelmet, szolgáltatásokat, tájékoztatást nyújt a támogatások mértékéről és feltételeiről, magában foglalva a képviselő jogkörén kívül eső eseteket (pl. jogi tanácsadás), ezáltal egy átfogóbb képet biztosítva arról, hogy a külföldi tartózkodás alatt milyen esetekben lehet fordulni a képviselőhez, és csökkentve az elvárásokat. Ausztrália tekintetében sem az állampolgárságból fakadó jog a konzuli érdekvédelem igénybevétele, nincs garantálva a segítségnyújtás külföldön, egy illegálisan cselekvő személyt illető

---

⁸ HOORENS, 2019. 8-15.o

⁹ FRANCE'S CONSTITUTION OF OCTOBER 4, 1958. 24.(5)

¹⁰ DECREE NO. 76-548. JUNE 16, 1976. 11-12.

védelem esetében rugalmassággal rendelkezik az állam, nincs erre vonatkozó kötelezettsége.¹¹

Mexikót illetően az alkotmány a külföldön bebörtönzött állampolgárookra vonatkozóan engedélyezi, hogy hazaszállítsák őket és büntetésüket a hazájukban töltsék.¹² Az előző államokkal szemben Mexikó rendelkezik egy külképviseletre vonatkozó belső törvénnyel, melyben megtalálható, hogy a mexikói állampolgároknak jogukban áll a megalapozottan igényelt, megfelelő konzuli védelem igénybevétele, azonban a törvény nem részletezi konkrétan milyen helyzetekben kell segítséget nyújtani az állampolgároknak.¹³

Az USA-t illetően törvény szabályozza a konzuli jogkört, a *Foreign Affairs Manual* nevezetű könyvben vannak részletesen összeszedve a Külügyminisztérium szervezetéhez kapcsolódó szabályozásokon kívül a konzuli képviselethez tartozó felelősségi körök, kiegészítve kézikönyvekkel, melyek az egyes esetekre vonatkozó eljárásokról, konkrét lépésekről nyújtanak tájékoztatást.¹⁴

India esetében szintén törvénybe vannak foglalva a konzuli funkciók, így indiai nemzetiségűeknek, vagy indiai útlevelel rendelkező személyek részére történhet segítségnyújtás, viszont nem található a törvényben a védelemhez való jog indiai állampolgárságból való fakadása, illetve a védelem mértéke is korlátozott lehet, ide sorolva a meggondolatlanul történő kockázatvállalás, vagy illegális cselekedet esetét.¹⁵

Kínát illetően már alaptörvényi szinten van szabályozva az érdekvédelem, ez alapján az állam megvédi a jogait és érdekeit a külföldön tartózkodó állampolgároknak, azon személyeknek, akik már hazatértek, az érdekvédelem megfogalmazása pedig itt is tág.¹⁶ Fontos kiemelni, hogy a konzuli képviselet nincs kötelezve az automatikus menedéknyújtásra, a döntés az állampolgár illegális cselekedetének következtében történő, képviselettől való segítségkérést követően születik meg.¹⁷

---

¹¹ AUSTRALIAN GOVERNMENT, DEPARTMENT OF FOREIGN AFFAIRS AND TRADE, 2020-21.

¹² MEXICO'S CONSTITUTION OF 1917. 18.(7).

¹³ FERNÁNDEZ, 2019. 63. o.

¹⁴ U.S DEPARTMENT OF STATE. CONSULAR AFFAIRS. FOREIGN AFFAIRS MANUAL, 2023.

¹⁵ GOVERNMENT OF INDIA, MINISTRY OF EXTERNAL AFFAIRS, 2023.

¹⁶ CONSTITUTION OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA. 1982. 50.

¹⁷ GUIDE TO CHINA'S CONSULAR PROTECTION AND SERVICES OVERSEAS, 2023.

A vizsgált országok közül csak Kína alkotmányában van biztosítva az érdekvédelemhez való jog, a konzuli támogatás kiemelésének jelensége itt magyarázható a külföldön élő állampolgárok kiemelkedő számával, a nemzetközi turisták arányával. Szintén eltérnek a gyakorlatok a belső törvények meglétét, a konzuli képviselő funkcióinak és jogkörének belső jogban való megjelenését illetően, mint Mexikó esetében átláthatóságot, kevesebb rugalmasságot, azonban az állampolgároknak a védelemről való bizonyosságot biztosítva, vagy Ausztrália esetében nagyobb döntési szabadságot, a helyzet körülményeinek mérlegelésére való lehetőséget biztosítva. A konzuli védelem alaptörvényi szinten történő szabályozásán, valamint a belső konzuli jog meglétén kívül további eltéréseket figyelhetünk meg országonként a konzuli funkciókra vonatkozóan, ezen különbségek államonként vizsgálva kerülnek kifejtésre a következő alfejezetben.

1.2. A sajátos konzuli funkciók államonkénti bemutatása

A konzuli funkciók alapvető jellemzői és formái államonként hasonlóak, azonban felfedezhetők eltérések egyes országok esetében. Ezek a jellegzetességek lehetséges, hogy csak egy ország esetében mutatkoznak meg, azonban előfordulnak olyan sajátosságok is, melyek több állam gyakorlatában is fellelhetők, az elemzés során pedig kiderül, beigazolódik-e az a felvetés, hogy összefüggés tapasztalható a különbségek közt az államok vizsgált adottságaival, például emigráltak, külföldi turisták, nemzeti jövedelem arányával kapcsolatban.

1.2.1 Ausztrália

Ausztrália konzuli gyakorlatában nagy hangsúlyt fektet az esetek komolyságának felmérésére abból a célból, hogy a legsúlyosabb helyzeteket vegye előtérbe a konzuli képviselő, szemben azokkal az ügyekkel, amelyekben a személyeknek lehetőségük van a hosszabb várakozási időre. A helyzetek komolyságának vizsgálatára és megállapítására az ország létrehozott egy súlyossági mátrixot, melynek segítségével könnyen behatárolható, melyik szituációnak kell elsőbbséget élveznie. Azon kívül, hogy a mátrix segítségével van a konzulátusnak a súlyosság értékelésében, szintén előnyös abból a szempontból, hogy ezáltal az ausztrál képviselők a világ minden részén

hasonló segítséget tudnak nyújtani azonos esetekben, így biztosított az egységesség.¹⁸

Az értékelési rendszer állampolgárok számára nehezen megtalálható, az egyes kategóriák értelmezése és a helyzetek értékelése is csak összetett értelmezés eredményeként valósulhat meg, így a várható konzuli támogatás saját helyzetre vonatkozó becslésénél egyszerűbb, ha az állampolgár a képviselőre bízva a szituáció értékelését.¹⁹

Ausztrália, szemben Franciaországgal, a kettős állampolgárságú személyek részére és az állandó lakhellyel rendelkezőknek nem ugyanolyan védelmet biztosít, mint a teljes állampolgársággal rendelkezők számára, csakis rendkívüli körülmények közt vehető igénybe a konzuli szolgáltatás, illetve csak abban az országban, ahol a másik állampolgársággal rendelkezik. Az intézkedés szintén a helyzetek fontossági sorrendjének felállítását célzott megkönnyíteni, mivel az állam fő prioritása a konzuli szolgáltatás szempontjából a legsúlyosabb helyzetben lévő állampolgárok védelme.²⁰

Ausztrália az elmúlt években képviselőiteinek számát 12-vel bővítette, ami a világon a legnagyobb mértékűnek bizonyult az elmúlt 40 év vonatkozásában. Szintén sajátos vonás, hogy egyes konzuli képviselők nem a Külgazdasági és Külügyminisztérium kontrollja alatt működnek, hanem egy, az ország exportjának ügyeivel foglalkozó intézmény, az Austrade vezetése által. Ennek az újításnak az előnye, hogy az állam azon országok területein is tud konzuli támogatást nyújtani, amelyek az Austrade-del gazdasági okokból kifolyólag kapcsolatban állnak.²¹ Az intézmény az útlevélhez kapcsolódó és közjegyzői tevékenységeken kívül az érdekvédelem terén is biztosít szolgáltatásokat, például krízishelyzetben, börtönlátogatások során vagy egyszerű tájékoztatás formájában. Hatékonyságát mutatja, hogy 2012-ben összesen 17 országban nyújtott konzuli szolgáltatást, és több, mint 90.000 embernek adott általános tájékoztatást, tanácsot.²²

2016-ban Ausztrália létrehozott egy krízishelyzetekre gyorsan reagálni képes intézményt, a *Global Watch Office*-t azzal a céllal, hogy a tengerentúli vészhelyzetekre, állampolgárok tájékoztatását illetően az állam megfelelő időben tudjon válaszolni.²³ Ausztrália konzuli érdekvédelmére helyezett

¹⁸ HOORENS, 2019. 10, 25. o.

¹⁹ AUSTRALIAN GOVERNMENT, DEPARTMENT OF FOREIGN AFFAIRS AND TRADE, 2022.

²⁰ AUSTRALIAN GOVERNMENT, 2017 FOREIGN POLICY WHITE PAPER, 2017.

²¹ HOORENS, 2019. 19. o.

²² AUSTRALIAN TRADE COMMISSION, 2011-12.

²³ MINISTER FOR FOREIGN AFFAIRS, THE HON JULIE BISHOP MP, 2016.

hangsúlya szintén megjelenik az ausztrál rendőrség bevonásában, ugyanis a külföldön áldozattá vált, különösképpen gyerekek elsődleges felügyeletével a rendőrség rendelkezik, a konzuli képvisellel történő egyeztetést követően.²⁴

Az állam több előkészületet tesz a turisták, ideiglenesen külföldön tartózkodók részére nyújtott támogatásokra vonatkozóan, és kisebb hangsúlyt helyez az emigráltak számára létrehozott kulturális, oktatási, gazdasági szolgáltatásokra. Az ország tengerentúli állampolgárai számára létrehozott intézményrendszere tehát kisebb mértékű, mint például Franciaországé, és a konzuli szolgáltatás is más területre koncentrálódik. Az érdekvédelmi funkciók prioritásáról árulkodik a krízishelyzetek leereagálását segítő mátrix, illetve a külföldi vészhelyzetek esetére kialakított Global Watch Office.

1.2.2 Egyesült Államok

Az Egyesült Államok konzuli gyakorlatában bevett szokás a konzuli ügynökségek létrehozása, ahol a konzuli ügynökök az adott kerületben dolgozó, képviselő irányítása alatt álló, az USA által alkalmazott fogadó ország állampolgárai. Feladataik korlátozottak a konzulhoz képest, az országgal kötött egyezmény határozza meg a tevékenységeit, általában ide tartozik az egyének jólétéről való megbizonyosodás, így az ügynököknek köszönhetően a konzulok az összetettebb, komolyabb ügyekre tudnak fókuszálni.²⁵

Az utazási tanácsokat illetően jellegzetes, hogy az USA nem csak az utazási célpont besorolása alapján szolgál információval, hanem bizonyos csoportok, például diákok, nők, újságírók, óceánjárón utazók, idősebbek számára is külön nyújt tájékoztatást. A részletes ismertetésnek az az előnye, hogy ezáltal az eltérő igényekkel rendelkezők személyre szabott tanácsokkal lesznek ellátva, megelőzve a problémák nagy részét és csökkentve a képviselő feladatainak számát.²⁶

Az USA konzulátusának érdekvédelmi feladatait egyértelműen elősegíti az önkénteskedési lehetőség külföldön élő amerikai állampolgárok által, a Külügyminisztérium listájába való bejegyeztetés keretében, így evakuáció

---

²⁴ HOORENS, 2019. 26. o.

²⁵ FOREIGN AFFAIRS MANUAL, 2016. 3 FAM 8911 a)-e).

²⁶ U.S. DEPARTMENT OF STATE-BUREAU OF CONSULAR AFFAIRS, 2020.

vagy vészhelyzet esetén elérhetővé válnak, továbbá a fogadó állam aktualitásaival kapcsolatban információs forrásként is funkcionálnak.²⁷

Az USA-ban a konzuli kölcsönök visszatérítését rugalmas és empatikus rendszer jellemzi, ugyanis a hazatelepítések során a kölcsön a csekk megérkezésétől számította, 30 napon belüli visszafizetésére vonatkozó szabály ellenére lehetőséget nyílik a kölcsön visszafizetésének elengedésére egy kérelem kitöltése által, a bíráló pedig a szociális helyzet alapján történik.^{28,29} A kölcsönök bizonyos helyzetekben történő elengedésének eredményeként a diplomáciai és konzuli szolgáltatásokra, különösen a hazatelepítésekre vonatkozó ráfordítások összege 2021-ben kimagasló, 157,885 ezer dollár volt.³⁰

Ami a letartóztatott, börtönbe került állampolgárokat illeti, az USA kivételesen nagy hangsúlyt fektet ezen személyek jólétére, ugyanis az általános tájékoztatáson kívül biztosít számukra olvasnivalót, vitaminokat, megbizonyosodik a konzuli képviselőt arról is, hogy megfelelő egészségügyi ellátást kap-e az állampolgár, valamint rendszeresen látogatja az illetőt. A vallást is komolyan veszi az állam, a képviselő elintézheti az állampolgár vallásához tartozó pap rendszeres látogatását a börtönben.³¹

Látható, hogy az USA-nak igen fejlett és kiépült a konzuli intézményrendszere, óriási forrásokat biztosít a tengerentúli állampolgáraik védelmére, és nagy hangsúlyt helyez a közigazgatási feladatokon túl az érdekvédelemre, azon belül is főképp a börtönbe került vagy letartóztatott személyekre, az evakuációra, amire vonatkozóan egy kidolgozott tervvel rendelkezik. Azt, hogy az USA ilyen mértékben képes támogatni a tengerentúli állampolgárokat, a külföldön élő amerikai állampolgárságúak önkénteskedési lehetőségének és a konzuli ügynökségeknek is köszönhető.³²

1.2.3 Franciaország

---

²⁷ FOREIGN AFFAIRS MANUAL, 2011. 7 FAM 072 (1).

²⁸ U.S. DEPARTMENT OF STATE-BUREAU OF CONSULAR AFFAIRS, 2021.

²⁹ DEPARTMENT OF HEALTH & HUMAN SERVICES ADMINISTRATION FOR CHILDREN AND FAMILIES, 2019.

³⁰ DEPARTMENT OF STATE, FOREIGN OPERATIONS, AND RELATED PROGRAMS, 2022. 43.

o.

³¹ U.S. DEPARTMENT OF STATE-BUREAU OF CONSULAR AFFAIRS, 2023.

³² HOORENS, 2019. 28. o.

Franciaországot illetően kiemelkedik a konzuli érdekvédelem hatékony megvalósulását segítő intézmények nagy száma, a következő szervezetek egyaránt a külföldön élő állampolgárok számára lettek kialakítva. A Külföldi Franciák Uniójának jelentőségét mutatja, hogy 1980-ig az egyetlen, külföldi franciákat képviselő intézmény volt, ma pedig már több, mint 100 országban található képvisellete. Hatásköre igen széles, kulturális és közigazgatási feladatokon kívül elősegíti a külföldön élő francia állampolgárok részére ugyanazon jogok biztosítását, mint az anyaország területén tartózkodók számára, illetve krízishelyzetekben megfelelő támogatás nyújtását az elérhető technológiák által.³³ Olaszországon kívül az Európai Unión belül egyedül Franciaországban található egy, konzuli funkcióhoz kapcsolódó konzultatív intézmény, a *Conseil consulaire*. Tagjait az összes konzuli kerületben élő francia állampolgár választja, feladata vélemény formálása a konzuli kerületekben hivatalosan bejegyzett állampolgárok érdekvédelmét érintő ügyekben.³⁴ Az ország konzuli intézményrendszerére fektetett hangsúlyt az is mutatja, hogy a világon az egyik legjobban kiépített konzuli képviseletrendszerrel rendelkezik, továbbá kimondott területekre, például nyelv megőrzésére, oktatásra vonatkozóan is létesítésre kerültek intézmények.

Szintén egyedi Franciaország esetében, hogy egy nem Európai Unió országgal kötött kétoldalú szerződésben kölcsönösen elismer 160 képzettséget Quebec-kel, a munkavállalók beilleszkedésének segítésére, így az állampolgároknak rövid időn belül joguk lesz egy adott szakma végzésére a másik fél területén. Másik jellegzetes vonás a francia konzuli gyakorlatban banki szolgáltatások nyújtása kifejezetten a külföldön élő állampolgárok részére, a *Banque Transatlantique* szoros kapcsolatban áll a konzuli képviselletekkel és egyéb civil szervezetekkel ebből a célból.³⁵

Az állam álláspontja szerint a legjobban kiépített konzuli védelmi rendszerrel rendelkezik az Európai Unió belül, ugyanis a tagországok közül Franciaország az egyetlen, aki kialakított egy meghatározott, külföldi állampolgárok számára szánt anyagi forrást, amire közvetlenül jelentkezhetnek az egyének, illetve szintén kiemelkedő az emigráltak számára elérhető juttatások nagy aránya.³⁶ Az állam ezen kijelentése túlzásnak hat annak fényében, hogy nincs alkotmányos szinten szabályozva, valamint nem jár alanyi jogon a konzuli a védelem, mint például Kína esetében, az

---

³³ L'UNION DES FRANÇAIS DE L'ÉTRANGER.

³⁴ LAFLEUR, VINTILA, 2020. 196. o.

³⁵ WEINAR, 2017. 89-96. o.

³⁶ LAFLEUR, 2020. 198. o.

állampolgárokra nézve ugyanis nem mondható a legjobb rendszernek, ha a képviselő diszkrecionális joga alapján bizonytalanság övezi a támogatás nyújtását.³⁷³⁸

A nehéz helyzetben lévő állampolgárok részesülhetnek meghatározott időre szóló támogatásban, maximum hat hónap erejéig, azonban ez csak kivételes helyzetben ítéltethető oda a személyeknek. A határon túli állampolgároknak szánt támogatások sora szintén hosszadalmas, ide sorolva az *Allocation à durée déterminée* (ADD) nevezetű támogatást, vagy a Consular Council for Protection and Social Action nevezetű szervezet, melyek a külföldön bajbajutott személyek részére való adomány vagy kölcsön biztosítására lettek létrehozva.³⁹⁴⁰

Az ország esetében jelentős, hogy nem minden esetben kellett visszatéríteni a költségeket a súlyos körülményekben szenvedőknek szánt hazatelepítésekre vonatkozóan, 2016-ban több mint 230 alkalommal az állam állta az utazás megszervezésének kiadásait.⁴¹ A szituációk eltérőségéből kifolyólag nincsenek a támogatás odaítélésének feltételei kifejezetten megszabva, így a konzuli képviselő, a biztosítás meglétének, anyagi helyzet figyelembevételével diszkrecionális joggal rendelkezik a kölcsön folyósításáról.⁴²

Franciaország a Covid ideje alatt komoly hazatérítési tervet hozott létre, légitársaságokkal való kollaboráció által 2020-ban igen nagyszámú francia állampolgárnak segített a hazajutásban.⁴³ Az állam 50.000 €-val költött többet a hazatelepítés finanszírozására 2020-ban, mint az azt megelőző évben, azonban még mindig nagyobb volt a száma az alacsony anyagi helyzetből eredő támogatásnak, mint az egészségügyi problémához kapcsolódóan.⁴⁴

Azon személyek számára, akik külföldön ragadtak Franciaország létrehozott egy programot, melynek keretében lehetőség volt azonos nemzetiségű, a fogadó országban élők segítségét kérni lakhatás szempontjából. A konzuli védelmet illetően Franciaország még egy újabb

---

³⁷ DECREE NO. 76-548, 1976. 11-12. o.

³⁸ FRANCE'S CONSTITUTION OF OCTOBER 4, 1958. 24(5).

³⁹ ASSOCIATION DÉMOCRATIQUE DES FRANÇAIS À L'ÉTRANGER, 2016.

⁴⁰ ASSOCIATION DÉMOCRATIQUE DES FRANÇAIS À L'ÉTRANGER, 2016.

⁴¹ LAFLEUR, 2020. 198. o.

⁴² HOORENS, 2019. 27. o.

⁴³ LAFLEUR, 2020. 198. o.

⁴⁴ MINISTÈRE DE L'EUROPE ET DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES, 2021. 50-51. o.

pénzügyi támogatási formát is kialakított, melyet a Covid által nehéz gazdasági helyzetbe került, külföldön tartózkodó állampolgárok vehettek igénybe.⁴⁵

A kettős állampolgárságú személyek részére nyújtott védelem is kivételes az ország gyakorlatában, mivel ugyanolyan mértékben és feltételekkel van garantálva számukra a konzuli védelem, mint a csak francia állampolgársággal rendelkezők számára. Abban az esetben, ha a fogadó állam nem ellenzi, a támogatás azokra a letartóztatott személyekre is kiterjed, akik a másik állampolgárságuk szerinti ország területén lettek őrizetbe véve.⁴⁶

Franciaország konzuli jellegű tevékenysége már a történelem folyamán is megjelent, a támogatás mértéke, minősége folyamatosan növekedik, így a jelenleg kiválóan működő, francia állampolgárok külföldi védelmével és képviselésével foglalkozó rendszer igen széles és változatos feladatkörrel rendelkezik.⁴⁷ Szemben a közigazgatási feladatokkal, az érdekvédelmi funkcióra kisebb hangsúly helyeződik a szabályozás területén, a rendeletben részletesebben szabályozásra kerültek a közigazgatási tevékenységek, így az érdekvédelmi ügyekben nagyobb döntési szabadsággal bír a konzuli képviselő.⁴⁸

1.2.4 India

India esetében megfigyelhető, hogy nagy hangsúlyt helyez az emigráltak támogatására, 2009-ben alakult meg az *Indian Community Welfare Fund*, (továbbiakban: ICWF) melynek egyik fő célja a bajbajutott tengerentúli állampolgárok számára védelem nyújtása, például baleset vagy betegség esetén, valamint foglalkozik a konzuli intézményrendszer fejlesztésével, és a kulturális téren is tevékenykedik, hozzájárul nemzeti ünnepek, fesztiválok szervezéséhez. Érdekessége az intézménynek, hogy bizonyos helyzetekben a támogatást nem kell visszafizetni az igénybevevőnek, fedezheti a bírságot, hozzájárulhat anyagilag a letartóztatott személyek elengedéséhez, valamint tiszteletdíjat biztosít az indiai nyelvet, kultúrát oktató tanároknak.⁴⁹

A juttatások, védelem igénybevevőinek száma kimagasló volt, 2019-ig a megalapítás évétől, 2009-től nézve az ICWF körülbelül 145.000 indiainak segített többek közt anyagilag, elszállásolásra, hazatelepítésre vonatkozóan,

---

⁴⁵ MCDERMID, 2022.

⁴⁶ HOORENS, 2019. 10. o.

⁴⁷ EUROPA INSTITUTE BUDAPEST, 2005. 91-106. o.

⁴⁸ DECREE NO. 76-548, JUNE 16, 1976. 12. o.

⁴⁹ MINISTRY OF EXTERNAL AFFAIRS, GOVERNMENT OF INDIA.

ennek köszönhetően a munkavállalók magabiztosabban indultak külföldi útjukra munkavégzés céljából.⁵⁰

Az emigrált állampolgárokra fordított figyelem jelentőségét az érdekvédelem szempontjából továbbá bizonyítja, hogy az ICWF a 100.000-tól nagyobb indiai állampolgárral, és a 20.000 fölötti indiai tanulóval rendelkező országokban központok kialakítását kezdeményezi.⁵¹

A férjük által elhagyott vagy bántalmazott tengerentúli nőkre vonatkozóan is létrehozásra került egy anyagi támogatási rendszert, melyet 2012-ig 84-en vettek igénybe. Civil szervezetek felől történik a segítségnyújtás. Egyedi vonás az indiai gyakorlatban, hogy a külföldön élő vagy turistáskodó nők számára ilyenfajta védelmet biztosít, valamint, hogy egyes bevont civil szervezetek támogatásukat a vész helyzetben lévők helyett a férjük által elhagyott nőkre fordítják.⁵²

Az országot tekintve jellemzően az érdekvédelemre helyezi a hangsúlyt, azonban nemcsak a turisták számára kerültek intézmények megalakításra, hanem az emigrált állampolgárok számára is ugyanúgy elérhető számos támogatás, vész helyzetet, vagy az indiai kultúrát terjesztő tevékenységet illetően.

1.2.5 Kína

Kína nagyszámú emigráltjainak és turistáinak köszönhetően a konzuli képviseletek feladatainak száma igen nagymértékű, így az államnak újításokat kellett bevezetnie a konzuli funkciók hatékony végrehajtásáért a folyamatosan növekvő esetekből kifolyólag. A központi kormány helyi szervei segítik a konzuli feladatok ellátását, ugyanis osztoznak a központi szinttel a felelősségben bizonyos állampolgárok külföldi védelméről. Azokban a régiókban, ahova az adott állampolgár vagy multinacionális cég hivatalosan tartozik, a helyi szervezet is kiveszi a részét az érintett személyek tengerentúli védelméről. A helyi szervek feladatai közé tartozik vész helyzet esetére tervek kidolgozása, vagy segítségnyújtásként a külföldre küldött erők megszervezésének vezetése.⁵³ A külföldön munkát vállaló kínaiak magas számának köszönhetően 2009-ben született meg a szabály, mely alapján az

---

⁵⁰ MINISTRY OF EXTERNAL AFFAIRS, GOVERNMENT OF INDIA, ANNUAL REPORT 2019-20. 312. o.

⁵¹ EMBASSY OF INDIA, GOVERNMENT OF INDIA, INDIAN COMMUNITY WELFARE FUND.

⁵² MINISTRY OF EXTERNAL AFFAIRS, GOVERNMENT OF INDIA, LEGAL AND FINANCIAL ASSISTANCE TO INDIAN WOMEN DESERTED BY THEIR OVERSEAS INDIAN SPOUSES.

⁵³ XIA, 2021. 260. o.

elsődleges felelősség az állampolgár külföldi biztonságának garantálását illetően azt a céget terheli, amelyik a megkötött szerződés alapján külföldön foglalkoztatja.

Több országnál is megfigyelhető tervek kidolgozása külföldi állampolgárok segítésére, Kína azonban egy háromlépcsős mechanizmust alakított ki a gyors reagálás érdekében, melyben az első rész a megelőzési fázis, ennek keretében erősítik a védelmet nyújtó intézmények kapacitását, információval, vészhelyzetre vonatkozó figyelmeztetéssel szolgálnak. A második fázis a vészhelyzetekre, például evakuációra vonatkozóan tartalmaz reagálási tervet, a harmadik kategória pedig a védelem kiadásainak vonzatairól rendelkezik.⁵⁴

Kínánál látható, hogy a kiemelkedően magas külföldi munkavállalóinak köszönhetően az állam egy háromszintű konzuli intézményrendszert alakított ki, így a konzuli képviselet feladatát az érintett cégen kívül a kormányzat azon helyi szervei is segítik, amelynek régiójába az adott vállalat vagy állampolgárok hivatalosan tartoznak.⁵⁵

1.2.6 Mexikó

A konzuli képviseletrendszer kiterjedtségét illetően Mexikó rendelkezik a világon a legnagyobb számú, 50 konzulátussal egy ország területére vonatkozóan, az USA-ban. Ugyan az államok közül mindössze 25-ben található képviselet, a konzuli kerületek kialakítása miatt az egész országot lefedi a konzuli rendszer.⁵⁶

Egyedi vonás Mexikó konzuli gyakorlatában a védelemre fordított összeg nagysága, csak az USA-n belül körülbelül 8 millió dollárt fordít évente a külföldön tartózkodó állampolgárok jogi képviseletére. Szintén évente több millió dollárt költ az állam a hazatelepítésekre, valamint a kisebbségek számára fordítói szolgáltatásokra, így 2010-ben csak a konzuli védelemre fordított összeg elérte a 20 millió \$-t.⁵⁷

Mexikó esetében nem található egy külföldön tartózkodó állampolgárokkal foglalkozó szervezetekből kiépített konzuli intézményrendszer, egy kiterjedtebb hatáskörű intézmény, az *Institute for Mexicans Abroad* (továbbiakban: IME) nevezetű szervezet foglalkozik

---

⁵⁴ XIA, 2011. 205-211. o.

⁵⁵ XIA, 2011. 205, 212. o.

⁵⁶ SCHULDT, 2019. 17.o

⁵⁷ JOSEPH, 2012. 229-230.o

egyszerre kulturális, oktatási, konzuli érdekvédelmi feladatokat érintő kezdeményezésekkel, programokat hoz létre, így igyekszik az országon kívül élő állampolgárokat szorosabb kapcsolatba hozni az állammal. A Külügyminisztérium irányítása alatt áll, és jellemzően az USA-ban található konzuli képviseleteknél látják el feladataikat az IME dolgozói, így pontosan azokra a területekre, személyekre tud koncentrálni, ahol a legtöbb mexikói él.⁵⁸ A mexikói emigránsok 95%-a az USA-ban telepedett le, így ez a fő magyarázata a programok ezen országra való fókuszálásának. Általában nem jellemző, hogy a küldő államból történik az állampolgárok beilleszkedését elősegítő programok koordinálása, Mexikó esetében azonban a kormány ezen kezdeményezéseknek a fő vezetője.⁵⁹

Az állam külföldi honosainak jellemzően az oktatást, egészségügyet és a banki szektorhoz kapcsolódó szolgáltatásokat illetően szervez kezdeményezéseket, fő cél a külföldön élő állampolgárok részére megőrizni az anyaország kultúráját, nyelvét, tehát jellemzően az integrálódás elősegítésére helyeződik nagyobb hangsúly.⁶⁰

1.3. Összehasonlító táblázat

Az államonként eltérő konzuli gyakorlatok átláthatóbb összevetésének céljából táblázatban foglaltam össze a különbségeket a következő szempontok alapján.

Szempon- tok	Ausztrá- li	Egyesült Államok	Franciaor- szág	India	Kína	Mexikó
Konzuli védelem szabályoz- ása alkotmán- yos szinten	Nincs	Nincs	Nincs, csak a választój- og gyakorlás a	Nincs	Szabályoz- va van	Nincs

⁵⁸ LAGLAGARON, 2010. 10-12.o

⁵⁹ LAGLAGARON, 2010. 1. o.

⁶⁰ LAGLAGARON, 2010. 14-15. o.

A konzuli tevékenységek összehasonlítása és eltérőségének államonkénti vizsgálata

Konzuli törvény megléte	Nincs, konzuli karta formájában nyújt tájékoztatást	Van, kézikönyvekkel kiegészítve	Nincs, rendeletet szabályoz	Van	Nincs, közigazgatási jogban szabályoz	Van
Kettős állampolgárság elismerése védelem nyújtásárá	Csak a másik állampolgársággal rendelkező állam területén, súlyos esetekben	Korlátozott. Letartóztatott személyeknél nem minden fogadó ország ismeri el a kettős állampolgárságot.	Igen	Nem	Nem	Igen
Konzuli kölcsön visszafizetésére vonatkozó kötelezettség	Van-6 hónap	Eltérő. 30 nap vagy elengedhető kérelemmel	Eltérő. Evakuációnál jellemzően nem	Eltérő. ICWF dönt	Van	Jellemzően nincs
Emigráltak részére saját kultúrát, nyelvet erősítő intézmények	Inkább krízishelyzetre fókuszál	Kint élők érdekeit szolgáló intézmények dominálnak. (ACA)	Rengeteg kulturális, nyelvi, szociális érdekeket elősegítő intézmény	Nemzeti kultúrát terjesztő intézmények (ICCR, ICWF)	Nyelvet, kultúrát népszerűsítő programok	Integrációs és támogató kulturális, oktatási, egészségügyi szolgáltatások

Mobil applikáció külföldi turisták részére	Van, értesítés krízishelyzetben, és fordításra	Van, értesítés, információ és vészhelyzetben	Van, tájékoztat	Nincs	Van, vészhelyzetben képviselő elérése, vízum, útlevelek	Nincs
Védelem alanyi jogból eredése	Nem	Igen	Nem	Nem	Igen, kivéve menedékg	Igen
Eljárás jellegű szolgáltatások megléte	Nem biztosít tolmácsot, jogi képviselőt, csak elérhető. Hozzájártozók értesítése	Tájékozta tás helyi eljárásról, jogi képviselő elérhető ége, jólét biztosítás a (olvasnivaló, vitamink), adott valláshoz tartozó pap látogatása . Hozzájártozók értesítése.	Hozzájártozók értesítése	Lehetség es a helyi szervezetekkel való tárgyalás kedvezőbb feltételek biztosítás áról	Jogi védelem, tolmács elérhető égenek biztosítás a	Hozzájártozók értesítése, jogi képviselő

1.4. Elemzés

A különböző szempontok alapján kiválasztott államoknál az egyes tényezők mentén történő elemzésénél megnézem, hogy a vizsgált szempont összefüggésben áll-e az eltérő konzuli gyakorlatokkal.

Az első szempont az emigráltak száma volt, a vizsgálatban résztvevő országok közül 2020-ban India, Kína, majd Mexikó rendelkezett a legnagyobb számú külföldön letelepedett állampolgárral. India esetében kiderült, hogy az emigrált személyeknek változatos támogatásokat kínál, a kultúrára, oktatásra nagy hangsúlyt fektet csakúgy, mint Kína és Mexikó, akiknek szintén prioritása a külföldön élő honosoknak népszerűsíteni az anyaország kultúráját, segíteni a beilleszkedést. Emigráltak száma alapján Franciaország következik, itt különösen nagy figyelem helyeződik a határon túli franciák támogatására nem csak a kultúra, hanem szociális juttatások szempontjából is. A vizsgált államok közül Ausztrália rendelkezik a legkevesebb külföldi honossal, konzuli gyakorlatában pedig láthatóan a krízishelyzetekre helyezi a hangsúlyt, szemben az emigránsok támogatásával. Az USA esetében szintén kevés a külföldön élő állampolgárok száma, és szintén kevesebb az érdekeiket támogató, szavazáshoz, egészségüghöz kapcsolódó kezdeményezések aránya.⁶¹ Összességében a vizsgálatban szereplő államok alapján megállapítható, hogy azok az országok, akik több külföldi honossal rendelkeznek, mint India, Kína vagy Mexikó, előtérbe állítják az őket támogató kezdeményezéseket, intézményeket, és kiemelkedő hangsúlyt fektetnek a kulturális fejlődés erősítésére, szemben Ausztráliával vagy az USA-val, ahol az emigráltak kis számából következhet a prioritás vészhelyzetekre történő helyezése az integrálódást célzó programok helyett.

A különböző kulturális programok, kezdeményezések arányában is eltérőség mutatkozik, ennek oka adódhat az egyes országok kulturális örökségéből, mennyire tartják lényegesnek a kultúra megőrzését, így az egyes államok nemzeti kulturális örökségeinek, például történelem, építészet, irodalom, gasztronómia globális hatásainak jelentőségét veszem alapul. A 2021-es évből kiindulva India, Kína, Mexikó és Franciaország az első 13 országban szerepelnek a nemzeti kultúra világ többi országára gyakorolt hatását illetően, az USA és Ausztrália ezen államokhoz képest hátrébb áll a rangsorban.⁶² A legnagyobb mértékben Franciaországnál és Mexikónál látható a kulturális programok rendszerének kiépítettsége, de Kína és India is jelentős hangsúlyt fektet az emigráltak számára a kulturális kezdeményezések biztosítására, a nyelv használatának megőrzése, fenntartása minden esetben kiemelkedik. Ezzel szemben az USA, valamint Ausztrália nem hoz létre a kultúrájuk terjesztése érdekében intézményeket, így a rangsorban előrébb

---

⁶¹ AMERICAN CITIZENS ABROAD, 2022.

⁶² IRELAND, 2021.

elhelyezkedő államok valóban jobban fókuszálnak a kultúra terjesztésére a külföldi honosok számára. Eltér tehát a kulturális támogatások súlya attól függően, hogy mekkora befolyással bír a nemzet kultúrája világszerte.

A turisták arányát illetően, a Covid előtti, 2019-es adatokat figyelembe véve kínai állampolgárok 154 millió alkalommal utaztak külföldre.⁶³ Az Egyesült Államokban ez a szám még nagyobb, 171 millió.⁶⁴ Ezzel szemben Indiából 27 millió, Ausztráliából 11 millió alkalommal választották a külföldi utazást.⁶⁵ Ami Mexikót és Franciaországot illeti, az ezekből az államokból történő indulások aránya középtájon helyezkedik el.⁶⁶⁶⁷

Összességében 2019-ben Kínából, illetve az USA-ból indult a legtöbb turista külföldi útra, és valóban beigazolódott, hogy a kínai és az amerikai állam is komoly tervvel rendelkezik a külföldön végbemenő krízishelyzetek, vagy akár letartóztatások kezelésére a képviselettel rendelkező országokban. Franciaországból és Indiából közepes mennyiségű, Mexikóból és Ausztráliából pedig a legkevesebb turista indult külföldi útra, tehát a legszembetűnőbb jelenség az, hogy Ausztráliánál a kevés turista ellenére a krízishelyzetek prioritást élveznek. Így, habár Mexikó esetében is a kevés külföldi turisták számából adódhatna a kisebb fókusz krízishelyzetekre, a turisták aránya nem feltétlenül befolyásolja a konzuli képviselet vészhelyzetek megoldására, terveire helyezett hangsúlyát.⁶⁸

Egy ország gazdasági helyzete hatást gyakorolhat a konzuli védelemre fordított összegre, így a választott államoknál a GDP-t vettem alapul. Az állítás, miszerint a magasabb nemzeti jövedelmű országok nagyobb mértékű anyagi támogatást biztosítanak, nem teljesen igazolódott be, gazdaságilag fejlettebb államoknál csak az USA, illetve Franciaország esetében, abból következően, hogy mindkét államban lehetőség van a konzuli kölcsön elengedésére. Ausztrália szintén magasabb GDP-vel rendelkezik, mégis kötelező a kölcsön visszatérítése, ezzel szemben Mexikó és India, mint alacsony jövedelmű, és Kína, mint középtájon elhelyezkedő országnál egyaránt lehetőség van mentesülni a kölcsön visszafizetése alól, így a

---

⁶³ STATISTA, LEADING DESTINATION COUNTRIES OF OUTBOUND TOURISTS FROM CHINA IN 2018, BASED ON TOURISM POPULARITY INDEX, 2018.

⁶⁴ STATISTA, THE MOST POPULAR DESTINATIONS FOR U.S. TRAVELERS ABROAD, 2020.

⁶⁵ WALKTHROUGHINDIA, TOP 15 MOST VISITED COUNTRIES BY INDIAN TRAVELLERS, 2017.

⁶⁶ TOURISMREVIEW, FAVOURITE DESTINATIONS OF FRENCH TRAVELLERS, 2018.

⁶⁷ THE WORLD BANK, INTERNATIONAL TOURISM, NUMBER OF DEPARTURES, 2020.

⁶⁸ THE WORLD BANK, INTERNATIONAL TOURISM, NUMBER OF DEPARTURES, 2020.

gazdasági helyzete egy államnak nem feltétlenül indokolja a konzuli érdekvédelem mértékét.⁶⁹

1.4.1 A vizsgált államok konzulátusainak száma – térkép

1. ábra Saját szerkesztésű^{70 71 72 73 74 75}

A fent található térképen szemléltetem, hogy a vizsgálatban szereplő államok konzuli kapcsolatai főképp mely, szintén a kutatásban résztvevő országok irányában kiterjedtek. Az adott ország zászlója fölött látható, pontosan mennyi képviseletet tart fenn a célországban, a számok azon

⁶⁹ THE WORLD BANK, INTERNATIONAL TOURISM, NUMBER OF DEPARTURES, 2020.

⁷⁰ RÉPUBLIQUE FRANCAISE. SERVICE-PUBLIC.FR.

⁷¹ AUSTRALIAN GOVERNEMENT, OUR EMBASSIES AND CONSULATES OVERSEAS.

⁷² EMBASSIES.

⁷³ GOB.MX, CONSULADOS DE MÉXICO EN EL EXTERIOR. 2023.

⁷⁴ MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA, MISSIONS OVERSEAS, 2023.

⁷⁵ USEMBASSY.GOV, WEBSITES OF U.S. EMBASSIES, CONSULATES, DIPLOMATIC MISSIONS, AND OFFICES PROVIDING CONSULAR SERVICES, 2023.

államok esetében foglalják magukban a nagykövetséget, ahol a fővárosban nem jött létre külön képviselő a konzuli funkciók ellátására.

KONKLÚZIÓ

Az utóbbi időben végbemenő események, pl. a Covid vírus, a terrorizmus, a külföldi mobilitás mértékének növekedése rengeteg területre hatást gyakoroltak, így érdemesnek tartottam megvizsgálni az állampolgár külföldi létének védelméhez kapcsolódó konzuli érdekvédelmet eltérő adatokkal rendelkező államoknál, hogy a különböző adottságú országok megfelelő összehasonlítási alapot adjanak.

A kutatás tárgyát képző vizsgálat során rálátást nyertem az egyes országok konzuli gyakorlatára, ezáltal láthatóvá váltak bizonyos különbségek, így a kezdetben kiválasztott, szelekció tárgyát képző tényezők közti összefüggések fennállásának kérdésére is választ kaphattam az elemzés során. A kutatás középpontjaként szolgáló állítás, mely alapján fellelhetők egyedi vonások egyes országok konzuli gyakorlatában, és léteznek szabályszerűségek arra vonatkozóan, hogy a különböző tényezőkkel rendelkező országok esetében az eltérések közt összefüggés tapasztalható, részben beigazolódott. Valóban található olyan tipikus jellemzők néhány államnál, amik máshol nem léteznek, pl. Franciaországnál a kettős állampolgárságúaknak azonos feltétellel nyújtott védelem, a kimagasló szociális támogatás, kulturális vagy oktatási szolgáltatás mértéke, az USA esetében a börtönben lévő személyeknek vitamin, olvasnivaló, és adott valláshoz tartozó pap biztosítása.

Az országok konzuli gyakorlatában fellelhető különbségek közti összefüggésekre vonatkozó állítás csak részben bizonyult igaznak, bizonyos tényezők hasonlóan befolyásolják az állam konzuli gyakorlatát, az emigráltak száma, illetve az ország nemzeti kulturális örökségének globális hatása egyaránt befolyásolja az intézkedéseket. A nagyobb mértékű külföldi honossal rendelkező államok például Kína, Mexikó, India, valamint Franciaország nagymértékű kulturális és szociális lehetőséget nyújtanak, és a globálisan befolyásosabb nemzeti örökségű államok tekintetében megfigyelhető a kiemelkedő számú kulturális program aránya, ezzel szemben a turisták és a nemzeti jövedelemre vonatkozó felvetések azonban nem feltétlenül gyakorolnak hatást az érdekvédelmi feladatokra.

Láthatóvá vált a vizsgálat során, mely államok helyeznek nagyobb hangsúlyt a turisták támogatására krízishelyzet bekövetkeztében, ezen

országokhoz tartozott az USA, Ausztrália, ettől függetlenül azonban a többi ország gyakorlatában is megtalálhatók a vészhelyzetek kezelésére vonatkozó intézkedések. A külföldi honosok képviselőjének széleskörű feladatokat magában foglaló rendszere pedig igen kiépített Mexikó, Kína, India és Franciaország esetében, beleértve a szociális, kulturális, oktatási jellegű szolgáltatásokat. A kutatás által szintén kiderült, hogy bár van egy fő, meghatározó alapként szolgáló törvénye a konzuli feladatoknak, meglepő módon mégsem egységesek a gyakorlatok államonként, még a belső konzuli jog formái is változnak.

A téma középpontjában álló érdekvédelem úgy gondolom, a közeljövőben nem fog számottevő átalakuláson átesni, ugyanis a Covid ideje alatt létrejövő, felkészültségi szint növelését igénylő hatástól az elkövetkező években nemigen keletkezhet a konzuli védelem még nagyobb fejlődését követelő eset. Az elmúlt évek időszaka segítette felkészülni az államoknak egy hasonló helyzet gördülékenyebb kezelésére, ugyanis a legtöbb országnak ekkor kellett a legnagyobb mértékű hazatelepítést megszerveznie, egyszerre kezelni utazási, elszállásolási, pénzügyi gondokat, melyeket tovább nehezítettek a határlezárások és utazási korlátozások.⁷⁶

FELHASZNÁLT IRODALOM

Nemzetközi jogforrások

Constitution of the People's Republic of China. 1982.

Decree No. 76-548 of relating to consuls general, honorary consuls and vice-consuls and consular agents. June 16, 1976. 11-12.
<https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/LEGITEXT000019110913/>
(Letöltve: 2022. 10. 05.)

France's Constitution of October 4, 1958.

Mexican Foreign Service Law. 1994.

Mexico's Constitution of 1917.

U.S Department of State. Consular Affairs. Foreign Affairs Manual.
<https://fam.state.gov/> (Letöltve: 2022. 10. 15.)

---

⁷⁶ INTERNATIONAL CENTRE FOR MIGRATION POLICY DEVELOPMENT, 2020.

Szakirodalmak

- HOORENS, S. – NEDERVEEN, F. – NIEMI, T. E. – JORDAN, V. – COX, K. – BENTINCK, M. (2019). Consular services to citizens abroad: insights from an international comparative study. RAND Corporation.
- LAFLEUR, J. M. – VINTILA, D. (2020). Overview of the National Social Security System and Main Migration Features in China. Migration and Social Protection in Europe and Beyond (Volume 3). A Focus on Non-EU Sending States. Springer.
- LAFLEUR, J. M. – VINTILA, D. (2020). Diaspora Policies, Consular Services and Social Protection for French citizens abroad. Migration and Social Protection in Europe and Beyond (Volume 2). Springer.
- MELISSEN, J. – FERNÁNDEZ, A. M. (2011). Consular Affairs and Diplomacy.
- SCHULDT, R. D. M. (2019): Migrant claims and consular protection services in the United States: An analysis of Mexico's Department of Protection Administrative Data, 2010-2015.
- WEINAR, A. (2017). Mobile French Citizens and La Mère-Patrie: Emigration and Diaspora Policies in France. Emigration and Diaspora Policies in the Age of Mobility. Springer.

Folyóiratok, kiadványok, tanulmányok

- DEPARTMENT OF STATE, Foreign Operations, and Related Programs. Congressional Budget Justification. 43. <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2022/03/FY-2023-Congressional-Budget-Justification-Final-03282022.pdf> (Letöltve: 2022. 10. 21.)
- FERNÁNDEZ, J. (2019). Mexican Consular And Diplomatic Functions Vis-À-Vis Private International Law And Nationality Conflicts: Towards A New Normative Framework For The Twenty-First Century. Mexican Law Review. 7(1), 63. <https://www.scielo.org.mx/pdf/mlr/v12n1/2448-5306-mlr-12-01-57.pdf> (Letöltve: 2022. 10. 29.)
- JOSEPH, D. H. (2012). Mexico's Concentration on Consular Services in the United States. The Hague Journal of Diplomacy. 7. 229-230.
- KECSKÉS D. GUSZTÁV (2005). Állampolgárság Európában. A francia állam gondoskodása külföldön élőpolgáraitól. Europa Institut Budapest, 91-106. <https://www.europainstitut.hu/index.php/24-sonstiges/918-allampolgarsag-kecskes> (Letöltve: 2023.04.01)
- KÜL-VILÁG. A nemzetközi kapcsolatok folyóirata. 1(2), 138-139. http://www.epa.uz.ua/00000/00039/00024/pdf/EPA00039_kulvilag_2_011_01-02_schiffner.pdf (Letöltve: 2022.09.25.)

- LAGLAGARON, L. (2010). Protection through Integration: The Mexican Government's Efforts to Aid Migrants in the United States. 10-12. https://www.migrationpolicy.org/sites/default/files/publications/IME_FINAL.pdf (Letöltve: 2022. 10. 29.)
- MCDERMID, P. – CRAIG, A. – SHEEL, M. – SEALE, H. (2022). How have governments supported citizens stranded abroad due to COVID-19 travel restrictions? A comparative analysis of the financial and health support in eleven countries. BMC, 22(161). <https://bmcinfectedis.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12879-022-07155-2> (Letöltve: 2022. 09. 23.)
- MINISTÈRE DE L'EUROPE ET DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES (2021). Rapport du Gouvernement sur la situation des Français établis hors de France. 50-51. https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/rapport_du_gouvernement_sur_la_situation_des_francais_etablis_hors_de_fr_final_cle01df4a.pdf (2022. 10. 21.)
- Ministry of External Affairs: Annual Report 2019-20. 312. https://www.mea.gov.in/Uploads/PublicationDocs/32489_AR_Spread_2020_new.pdf (Letöltve: 2022. 10. 23.)
- XIA, L. (2021). Consular Protection with Chinese Characteristics: Challenges and Solutions. The Hague Journal of Diplomacy. 16. 260.

Internetes források

- American Citizens Abroad. <https://www.americansabroad.org/about-us/who-we-are/> (Letöltve: 2022. 10. 29.)
- Association Démocratique des Français à l'Étranger. Consular Council for Protection and Social Action. <https://www.francais-du-monde.org/2016/03/16/ccpas/> (Letöltve: 2022. 10. 21.)
- Association Démocratique des Français à l'Étranger. Welfare. <https://www.francais-du-monde.org/vivre-a-letranger/aide-sociale/> (Letöltve: 2022. 10. 21.)
- Australian Government. Our embassies and consulates overseas. <https://www.dfat.gov.au/about-us/our-locations/missions/our-embassies-and-consulates-overseas#c> (Letöltve: 2022. 11. 27.)
- Australian Government, Department of Foreign Affairs and Trade. Consular Services. (2020-2021). <https://www.dfat.gov.au/about-us/our-services/consular-services/consular-state-play-2020-21> (Letöltve: 2022. 10. 15.)

- Australian Government. Assisting Australians Overseas. 2017 Foreign Policy White Paper. (2017). <https://www.dfat.gov.au/publications/minisite/2017-foreign-policy-white-paper/fpwhitepaper/foreign-policy-white-paper/chapter-five-keeping-australia-and-australians-safe-secure-and-free-3.html#chart-title-5-1> (Letöltve: 2022. 10.22.)
- Australian Government. Department of Foreign Affairs and Trade. Risk Factors Screening Tool. <https://www.dfat.gov.au/about-us/publications/risk-factors-screening-tool> (Letöltve: 2022. 10. 22.)
- Australian Trade Commission. Annual Report 2011-12. (2012). <https://www.austrade.gov.au/AnnualReport2011-12/program-2-1.html> (Letöltve: 2022. 10. 22.)
- Australian Bureau of Statistics. Most popular countries for Aussie travellers in 2019. (2020). <https://www.abs.gov.au/articles/most-popular-countries-aussie-travellers-2019> (Letöltve: 2022. 11. 18.)
- BMC. Table 1 Comparison of financial assistance offered to citizens abroad in six countries as of June 2021. (2021). <https://bmcinfectdis.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12879-022-07155-2/tables/1> (Letöltve: 2022. 09. 23.)
- Business Standard. China launches mobile app for emergency response to its citizens abroad. (2018). https://www.business-standard.com/article/pti-stories/china-launches-mobile-app-for-emergency-response-to-its-citizens-abroad-118092600684_1.html (Letöltve: 2022. 11. 05.)
- Department Of Health & Human Services Administration For Children And Families. U.S. Repatriation Program Repatriation Loan Waiver and Deferral Request Form. https://www.acf.hhs.gov/sites/default/files/documents/orr/loan_waiver_request_form_0.pdf (Letöltve: 2022. 10. 21.)
- Embassies. <https://embassies.net/search> (Letöltve: 2022. 11. 27.)
- Embassy of India. Indian Community Welfare Fund. (2023). <https://embassyofindiayangon.gov.in/IndianCommunityWelfareFund> (Letöltve: 2022. 11. 18.)
- Embassy of India. Notice regarding Dual Citizenship. (2023). <https://www.indianembassyusa.gov.in/Publicind?id=9> (Letöltve: 2022. 10. 29.)
- Gob.mx. Consulados de México en el Exterior. (2023). <https://portales.sre.gob.mx/directorio/index.php/consulados-de-mexico-en-el-exterior> (Letöltve: 2022. 11. 27.)

- Government of India. Consular, passport and visa division. Guide to Consular Services. (2022). <https://mea.gov.in/guide-to-consular-services.htm> (Letöltve: 2022. 10. 15.)
- Guide to China's Consular Protection and Services Overseas. (2023). <http://vancouver.china-consulate.gov.cn/eng/topic/6/> (Letöltve: 2022. 10. 15.)
- International Centre for Migration Policy Development. National consular services are stretched to the limit by COVID-19. (2020). <https://www.icmpd.org/news/national-consular-services-are-stretched-to-the-limit-by-covid-19> (Letöltve: 2022. 12. 21.)
- Ireland, S. Revealed: World's Best Countries For Cultural Heritage Influence, 2021. (2021). <https://ceoworld.biz/2021/01/31/best-countries-for-cultural-heritage-influence-2021/> (Letöltve: 2022. 11. 05.)
- L'Union des Français de l'Étranger. <https://ufe.org/presentation/> (Letöltve: 2022. 10. 21.)
- Minister for Foreign Affairs. Global Watch Office. (2016). <https://www.foreignminister.gov.au/minister/julie-bishop/media-release/global-watch-office> (Letöltve: 2022. 10. 22.)
- Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères. New version of the Advice to Travelers app (2021). <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/the-ministry-and-its-network/news/2021/article/new-version-of-the-advice-to-travelers-app-dec-16-2021> (Letöltve: 2022. 11. 05.)
- Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères. What the consulate can do for you. (2021). <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/services-aux-francais/ce-que-le-consulat-peut-faire-pour-vous/> (Letöltve: 2022. 11. 20.)
- Ministry of External Affairs. Legal and Financial Assistance to Indian Women Deserted by their Overseas Indian Spouses. (2022). <https://www.mea.gov.in/legal-and-financial-assistance.htm> (Letöltve: 2022. 10. 23.)
- Ministry of External Affairs, Government of India. Indian Community Welfare Fund. (2022). <https://www.mea.gov.in/icwf.htm> (Letöltve: 2022. 10. 23.)
- Ministry of External Affairs. Repatriation to India. (2022). <https://www.mea.gov.in/repatriation-to-india.htm> (Letöltve: 2022. 10. 29.)
- Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China. Missions Overseas.

- https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjb_663304/zwjg_665342/
(Letöltve: 2022. 11. 27.)
- onlyAUSTRALIA & NZ. Emergency APP For Travellers. (2023).
<https://www.onlyaustralia.com.au/australia/emergency-app-travellers>
(Letöltve: 2022. 11. 05.)
- Relaciones exteriores. ATTENTION TO MEXICANS IN EMERGENCIAS.
<https://consulmex.sre.gob.mx/reinounido/index.php/es/visas/112>
(Letöltve: 2022. 11. 20.)
- République Francaise. Service-Public.fr. (2022). <https://lannuaire.service-public.fr/ambassades/8d900e46-df47-40d2-8fc4-bbfae6ddc17e>
(Letöltve: 2022.11.27.)
- Smarttraveller.gov.au. Consular Services Charter. (2022).
<https://www.smarttraveller.gov.au/consular-services/consular-services-charter> (Letöltve: 2022. 10. 15.)
- Statista. Leading destination countries of outbound tourists from China in 2018, based on tourism popularity index. (2018).
<https://www.statista.com/statistics/978124/china-leading-destination-countries-based-on-tourism-popularity-index/> (Letöltve: 2022. 11. 18.)
- Statista. The Most Popular Destinations for U.S. Travelers Abroad. (2020).
<https://www.statista.com/chart/18742/most-popular-destinations-with-us-travelers/> (Letöltve: 2022. 11. 18.)
- The World Bank. International tourism, number of departures. (2020).
[https://data.worldbank.org/indicator/ST.INT.DPRT?end=2018&most recent year desc=true&start=1995&view=map&year=2019](https://data.worldbank.org/indicator/ST.INT.DPRT?end=2018&most%20recent%20year%20desc=true&start=1995&view=map&year=2019) (Letöltve: 2022. 10. 15.)
- The World Bank. GDP per capita (Current US\$). (2021).
<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?view=map>
(Letöltve: 2022. 09. 23.)
- TourismReview. Favourite destinations of French travellers. (2018).
<https://www.tourism-review.com/top-destinations-for-french-travelers-news10832> (Letöltve: 2022. 11. 18.)
- U.S. Department of State-Bureau of Consular Affairs. Arrest or Detention of a U.S. Citizen Abroad.
<https://travel.state.gov/content/travel/en/international-travel/emergencies/arrest-detention.html> (Letöltve: 2022. 10. 21.)
- U.S. Department of State-Bureau of Consular Affairs. Information for U.S. Citizens about a U.S. Government-Assisted Evacuation.

<https://travel.state.gov/content/travel/en/international-travel/emergencies/for-evacuated-citizens.html> (Letöltve: 2022. 10. 21.)

UNESCO Institute for Statistics. Global Education Digest 2010, Comparing Education Statistics Across the World. (2010). <https://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/global-education-digest-2010-comparing-education-statistics-across-the-world-en.pdf> (Letöltve: 2022. 09. 25.)

USEmbassy.gov. Websites of U.S. Embassies, Consulates, Diplomatic Missions, and Offices Providing Consular Services. <https://www.usembassy.gov/#I> (Letöltve: 2022. 11. 27.)

Walkthroughindia. Top 15 Most Visited Countries by Indian Travellers. (2017). <https://www.walkthroughindia.com/around-the-world/top-15-most-visited-countries-by-indian-travellers/> (Letöltve: 2022. 11. 18.)

World Population Review. Immigration by Country. (2020). <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/immigration-by-country> (Letöltve: 2022. 09. 23.)